

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і
архітектури
Факультет урбаністики та просторового планування
Кафедра політичних наук і права
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)**

ПОЛІТОЛОГІЧНА ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА

**СУБ'ЄКТНІСТЬ УКРАЇНИ:
ФОРМУВАННЯ ПОРЯДКУ ДЕННОГО**

23 жовтня 2024 року

ТЕЗИ СТУДЕНТСЬКИХ ДОПОВІДЕЙ

КИЇВ 2024

ЗМІСТ

СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ РЕЖИМИ: ДИНАМІКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Максим Баранов

Сучасні диктаторські режими: варіативи ХХІ століття 5

Анна Десненко, Олександр Черненко

Популізм як сучасний формат політики 9

Олександр Медвідь

Освітня політика як інструмент державного контролю : від демократії до авторитаризму..... 14

ЦИФРОВІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПОЛІТИЧНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ

Костянтин Харко

Цифрові трансформації суспільних комунікацій та їх вплив на характер політичного режиму..... 19

Дмитро Штепа, Владислав Коцюба

Політичний маркетинг та роль медіа 23

ПИТАННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Юлія Куреня

Україна в Європейському Союзі: кроки до інтеграції та утворення суб'єктності 27

Михайло Фіщук

Членство України в ЄС: ключові етапи та перспективи 33

Асан Халілов

Стратегічне партнерство ЄС та України: від допомоги до повоєнної модернізації 37

ПИТАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТА ВНУТРІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ

<i>Дмитро Міщук, Анастасія Даллакян</i> Санкції як інструмент міжнародної політики проти агресії: ефективність та наслідки для Росії	41
<i>Зоряна Конак</i> Відносини між Україною та Китаєм на тлі війни	49
<i>Роман Грабовський</i> Політичний дискурс глобального Півдня	54
<i>Яків Іващенко</i> Повернення біженців: українські реалії та закордонний досвід	63
<i>Владислав Савох, Максим Ковтюх</i> Політична мобілізація в Україні	68

ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ

<i>Юлія Коржова</i> Гендерна чутливість парламенту як складова демократичного розвитку	72
<i>Віолета Марченко</i> Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» в контексті російсько-української війни	78
<i>Каріна Тельнова</i> «Партнерство Біарріц»: сучасні трансформації в гендерній політиці України	82

СУЧАСНА КЛІМАТИЧНА ПОЛІТИКА

<i>Анастасія Суткова</i> Політика кліматичних змін: виклики для національних урядів	86
---	----

ПИТАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

<i>Надія Степенко</i>	
Жіночі волонтерські організації як перспектива майбутнього молодіжної політики України	92
<i>Андрій Карасьов</i>	
Політизація нових молодіжних субкультур	97

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

<i>Катерина Нечипоренко</i>	
Проекти публічно-приватного партнерства в сфері освіти.....	109
<i>Юлія Червяк</i>	
Велика Британія – родоначальник сучасного публічно- приватного партнерства.....	113
<i>Дмитро Сичов</i>	
Розвиток публічно-приватного партнерства в транспортній сфері.....	120

Роман Грабовський

студент 2-го курсу ОП «Політичний менеджмент»

Науковий керівник: к.і.н., доц. Стеценко С.В.

Київський національний університет будівництва і архітектури

ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ

Вступ

Насамперед хочу визначитись з категоріями, які будуть основоположними. Під дискурсом розумію не просто набір політичних висловлювань, а системну структуру, ідей та підходів, яка формується під впливом історичних, культурних та економічних умов. У контексті Глобального Півдня цей дискурс охоплює багаторівневі процеси постколоніалізму, економічної залежності та пошуків самовизначення, що виникають у відповідь на вплив глобалізації та міжнародних відносин **Error! Reference source not found.**

На мій погляд, найбільш випукло характеризує процес загострення боротьби колективного Заходу і колективного Півдня.

Політичний дискурс Глобального Півдня, особливо в контексті країн БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай, Південна Африка), набуває дедалі більшого значення в сучасному геополітичному ландшафті. Ці країни, об'єднані не лише економічним потенціалом, але й прагненням до багатопольярного світопорядку, виступають як альтернатива домінуванню Західних держав і міжнародних інституцій. У своєму політичному дискурсі вони підкреслюють важливість, справедливих економічних відносин.

Зокрема, БРІКС пропонує нові моделі розвитку, спрямовані на подолання економічної залежності від Заходу та створення більш інклюзивної системи глобального управління.

Основна частина

Історія створення БРІКС. Сучасна назва даної організації була створена інвестиційним банком Goldman Sachs. 30 жовтня 2001 року

британський фінансист та професор економіки Джим О'Ніл видає аналітичну статтю з назвою «Побудова більш ефективної глобальної економіки BRICs» (англ. Building Better Global Economic BRICs). В ній О'Ніл вказує на швидкі темпи економічного зростання тодішніх густонаселених країн – Китаю, Індії, Росії та Бразилії, які до кінця 2050 року, за його прогнозами, будуть вже переганяти тодішніх економічних лідерів, так звану G7, «Велику сімку». Посилаючись на ці дані, він рекомендує включити їх у Велику сімку, таким чином побудувати більш ефективнішу глобальну економіку [6]. Проте G7 відмовилась від цієї ідеї, аргументуючи це тим, що країни БРІКС мають різну політичну та економічну моделі. Геополітичні інтереси однієї сторони часто суперечать іншим, та й сама відносна ефективність G7 не хотіла інтегрувати в себе таку кількість країн. На додачу до того можна врахувати те, що БРІКС хочуть вибудувати свою економічну систему, яка не буде залежати від МВФ та Світового банку, створюючи свої платформи, які в майбутньому будуть основою фінансової підтримки, здебільшого окремих країн та країн БРІКС включно.

В цілому ця організація була створена в 2006 році, а сучасної назви набула в 2010 році. До неї на той момент входили Бразилія, Росія, Індія, Китай та ПАР. Декларативно група створена для збільшення інвестиційних можливостей, але угруповання перетворилося на геополітичний блок, уряди яких щорічно зустрічаються на офіційних самітах і координують багатосторонню політику. Двосторонні відносини між країнами БРІКС ведуться декларативно на основі неутручання, рівності та взаємовигоди. Країни-засновники Бразилія, Росія, Індія та Китай провели перший саміт у Єкатеринбурзі в 2009 році.

Саміти БРІКС, які регулярно проводяться з 2009 року, сприяли поступовому зміцненню співпраці між країнами БРІКС. Кожен саміт обговорював різні питання економічного та геополітичного значення, що призвело до низки важливих змін.

Основні геополітичні та економічні зміни після самітів такі:

1) зміцнення БРІКС як альтернативного центру впливу на протипагу G7;

2) створення Нового банку розвитку дозволило країнам БРІКС забезпечити фінансування інфраструктурних проєктів, зменшуючи залежність від західних фінансових структур;

3) підписання угод щодо торгівлі та створення пулу резервних валют сприяло стабілізації економічних відносин всередині групи, а також підтримці валютної безпеки у разі фінансових потрясінь;

4) залучення нових партнерів через «BRICS Plus» і розширення у 2023 році допомогли зміцнити вплив БРІКС на Африку, Близький Схід та Латинську Америку, збільшуючи їх глобальну економічну та геополітичну вагу [2].

22-24 жовтня 2024 року відбувся саміт в Казані (Росія). За різними даними, на саміт було запрошено більше 30 країн, серед яких Туреччина, Азербайджан. Нещодавно заявку навіть подав уряд Афганістану, який підкреслив важливість перебування Афганістану в даному об'єднанні. Ця заявка була прийнята країнами БРІКС, а російський уряд вже розглядає зняття статусу «країни-терориста» з Афганістану. А ось Туреччина має наміри найближчим часом стати членом БРІКС. Агентство Bloomberg повідомило, що Анкара подала заявку на членство в організації. Пізніше це підтвердив помічник Путіна Юрій Ушаков. У правлячій партії Туреччини обережно зазначили, що процес триває. Анкара не розглядає БРІКС як альтернативу ЄС, вважають аналітики. Її інтерес, швидше, економічний, а не політичний.

Ставши членом БРІКС, Туреччина буде прагнути скористатися економічною підтримкою і кредитами з боку економічних структур союзу, так само як вона користувалася Міжнародним валютним фондом.

Турецьке керівництво дивиться на БРІКС як на альтернативу МВФ, а не як на альтернативу ЄС або НАТО, – сказав у коментарі виданню The Insider турецький політолог Керім Хас.

Обсяг інформації щодо саміту показує його важливість та зацікавленість багатьох країн світу в членстві в даному союзі.

Країни БРІКС підкреслили своє прагнення сприяти багатополярності в міжнародних відносинах, з акцентом на зменшення залежності від західних фінансових інституцій.

За розрахунками українського економічного експерта Олексія Куца країни Глобального Півдня на нееквівалентному економічному обміні з країнами колективного Заходу втрачають до 1,5 трлн. доларів, що складає 2-3% їх внутрішнього ВВП, що доводить їх зацікавленість в економічних альтернативах.

З перерахованих дій БРІКС можна побачити, що поки Західна цивілізація формує свою ідентичність на базі гуманістичних ідей і цінностях свободи, опираючись на сильну економіку, яка вибудовувалась десятками років, БРІКС в цей момент дає членство Ірану, що показує, що БРІКС в першу чергу є функціональним утворенням, яке має певну мету та яка приймає конкретні дії щодо досягнення цілей. Та конструкція цього об'єднання досить зрозуміла. Китай виступає як головний виробник товарів, Індія – як головне джерело спеціалістів в різних галузях та ринок збуту, Росія – як сировинна база альянсу.

Геополітичні інтереси країн БРІКС

Китай має найбільш виразну та стратегічно спрямовану геополітичну програму серед країн БРІКС, зосереджену на кількох ключових напрямках:

1. Тайвань. Китай вважає Тайвань невід'ємною частиною своєї території та активно запобігає будь-яким спробам міжнародного визнання Тайваню як незалежної держави. У геополітичному плані Тайвань є важливим питанням національної безпеки Китаю, оскільки контроль над ним дасть Китаю перевагу в Південно-Китайському морі та зміцнить його вплив у регіоні. Тайваньське питання є однією з найгостріших точок напруженості між Китаєм та США, які надають Тайваню військову підтримку. Китай неодноразово заявляв, що може

використати силу для об'єднання з Тайванем, що робить цей конфлікт потенційно небезпечним.

2. «Один пояс, один шлях». Ця глобальна інфраструктурна ініціатива спрямована на створення нових торговельних шляхів, що зв'язують Китай з Азією, Африкою, Європою та Латинською Америкою. Вона має на меті не лише економічну інтеграцію, але й зміцнення політичного впливу Китаю в цих регіонах.

3. Африка. Китай активно інвестує в інфраструктуру Африки, що допомагає йому зміцнювати свій вплив на континенті. Це протистоїть впливу Заходу, і Китай прагне показати себе як альтернативного партнера для країн, що розвиваються.

4. Азіатсько-Тихоокеанський регіон. Китай прагне розширити свій вплив у регіоні та протистояти США, які підтримують альянси, такі як Quad (США, Індія, Японія, Австралія). Південнокитайське море – стратегічно важлива зона, де Китай встановлює військові бази, що викликає напруженість не лише у США, а й союзника Китаю – Індії [4].

Росія. Геополітичні інтереси Росії сконцентровані на кількох ключових напрямках, які включають відновлення свого впливу як глобальної держави та протидію західному впливу. Росія прагне зберегти свій вплив на колишні радянські республіки, зокрема через такі організації, як Євразійський економічний союз та Організація Договору про колективну безпеку (ОДКБ).

Росія бачить Україну як ключову частину своєї сфери впливу, що й призвело до анексії Криму в 2014 році та подальшого конфлікту. Це протистояння зміцнило напруженість між Росією та НАТО.

Росія мала стратегічні інтереси в Сирії та підтримувала режим Башара Асада. Вона прагнула розширити свою військову присутність у регіоні та зміцнити союз із такими країнами, як Іран.

Енергетика: Росія є великим експортером нафти та газу, і енергетичні ресурси є інструментом її геополітичної експансії, зміцнення свого впливу на глобальній арені, наглядним прикладом є те, з якими труднощами приймалось рішення про відмову від

російського газу країнами Європи, після початку повномасштабного вторгнення.

Індія займає геополітичний баланс між Заходом і Сходом. Індія прагне балансувати між своїм членством у БРІКС та співпрацею із західними країнами (через Quad, співпрацю із США), зберігаючи свою стратегічну автономію. І в свою чергу Індія хоче не давати Китаю закріпитись на регіоні, який вона хоче контролювати, що показує БРІКС як дуже неоднозначний альянс.

Бразилія прагне зміцнити свій вплив як економічного і політичного лідера Латинської Америки, співпрацюючи з іншими країнами регіону для зменшення впливу США.

Аргентина. Вважаючи важливим той факт, що до влади в Аргентині прийшли прозахідні сили на чолі з президентом Хав'єром Мілеєм, який не раз висказувався про БРІКС як про «альянс комуністів», то сили, які сформувались в Латинській Америці, в Бразилії на засадах членства в БРІКС, та повністю прозахідні сили Аргентини можуть призвести до можливої прямої конфронтації за вплив в регіоні цих двох держав, яку будуть підтримувати як з БРІКС, так й США.

Південна Африка прагне стати головним центром економічного і політичного впливу на Африканському континенті, використовуючи свої позиції в БРІКС для розширення торговельних і політичних зв'язків із іншими країнами регіону. Південна Африка виступає за більшу інтеграцію Африки у глобальні процеси та захист інтересів континенту в міжнародних інституціях.

Дії України щодо БРІКС

Україна на даний момент не займає активної політики щодо БРІКС. Україна чітко заявила про свої стратегічні цілі щодо інтеграції до Європейського Союзу та НАТО, що є ключовими напрямками її зовнішньої політики. Євроатлантична інтеграція визначена в Україні як стратегічний пріоритет.

Росія, яка є одним із засновників БРІКС, має агресивну політику щодо України. Будь-яка співпраця з БРІКС для України, в тому числі

через російський вплив, наразі є неможливою. Українська політика орієнтована на протидію російській агресії, і будь-які кроки до зближення з БРІКС суперечили б цьому. На додачу БРІКС не є інтеграційним об'єднанням на зразок ЄС, яке пропонує тісну економічну та політичну співпрацю. Воно більше функціонує як платформа для координації між великими державами, але поки що не пропонує таких інституційних переваг як Європейський Союз.

Україна не стане орієнтуватися на БРІКС, навіть у випадку труднощів з євроінтеграцією. Геополітична, економічна та культурна орієнтація України залишається спрямованою на Захід, і будь-яке зближення з БРІКС буде суперечити основним національним інтересам України.

Висновки

БРІКС проводить свою політику експансіонізму через економічні, дипломатичні та фінансові механізми, активно розширюючи свій вплив на країни.

БРІКС відіграє важливу роль у політичному дискурсі Глобального Півдня, виступаючи альтернативою домінуючим західним інститутам і створюючи платформу для взаємодії країн з різними політичними системами, економічними структурами та стратегічними інтересами. У межах БРІКС об'єднуються держави, які представляють значний демографічний, економічний і геополітичний потенціал, прагнучи розширити свій вплив на глобальній арені.

Політичний дискурс цього об'єднання часто зосереджується на таких аспектах, як реформування міжнародних фінансових і політичних інституцій, підвищення економічної співпраці між країнами Глобального Півдня та відстоювання суверенітету й права на власний шлях розвитку. Крім того, БРІКС виступає за багатополлярність у світовій політиці, ставлячи під сумнів односторонній вплив Західних держав, зокрема США та ЄС [7].

Однак внутрішні відмінності між членами БРІКС у питаннях політичного розвитку, економічної стратегії та зовнішньої політики створюють виклики для спільної роботи. Незважаючи на риторичну

єдність, інтереси країн, таких як Китай, Росія, Індія, Бразилія та Південна Африка, не завжди збігаються, що показував навіть той момент з надмірною домінацією Китаю в Індійському океані. Це не сподобалось Індії, що в свою чергу доєднало її до Quad. В цілому це може обмежувати здатність БРІКС діяти як єдиний політичний блок на глобальній арені. А враховуючи теперішній саміт, на який запрошено чимало країн, які виявляють інтерес до інтеграції в БРІКС, то цей мікс з країн з різними політичними інтересами та економічними очікуваннями, повинен чимось регулюватись, щоб не призвести до нестабільності в угрупованні, яка може вилитись в фатальний провал у формуванні альтернативних структур.

Загалом, політичний дискурс Глобального Півдня в особі БРІКС є важливим елементом трансформації міжнародної системи, але потребує подальшої інституціоналізації і злагодженості між його учасниками для досягнення довготривалого впливу на глобальну політику.

Список використаних джерел

1. Гантінгтон, С. Зіткнення цивілізацій та зміна світового порядку. Пер. з англ. О. Коваленко. Київ : Вид-во "Основи", 2006. 432 с. URL: <https://magicbook.com.ua/uk/product-795008.html> (дата звернення: 01.10.2024).

2. Македон В.В. Зростання ролі та перспективи країн БРІКС у системі світового господарства. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск № 4. С. 55–61. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/4_ukr/7.pdf (дата звернення: 01.10.2024).

3. Українець Л. А. Економічна експансія Китаю в країни, що розвиваються. Львів : ПАІС, 2019. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Ukrainets_Liliia/Ekonomichna_ekspansiiia_Kytaisкои_Narodnoi_Respubliky_u_krainy_scho_rozvyvaiutsia.pdf? (дата звернення: 01.10.2024).

4. Mozgovyy O., Rudenko-Sudarieva L., Shevchenko Y., Yatsenko O., Zhou W. (2023). Factors for choosing of investment models by asian

companies in the implementation area of global business initiatives. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(49), 149–162. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/de97e593-2f8d-494f-bba1-e2dcb481fc09/content> (дата звернення: 01.10.2024).

5. Oglesby, Carl (1969). “Vietnamism has failed . . .”. URL: https://archive.org/details/sim_commonweal_march-21-1969-march-6-1970_90-91_index/page/n7/mode/2up (дата звернення: 01.10.2024).

6. O'Neill, J. (2001). Building better global economic BRICs. Goldman Sachs. URL: <https://www.goldmansachs.com/insights/goldmansachs-research/building-better> (дата звернення: 01.10.2024).

7. Stuenkel O. The BRICS and the Future of Global Order. Maryland: Lexington Press, 2015. 212 p.